

Ευθανασία: ατομικό δικαίωμα ή πνευματικό αδιέξοδο; (B')

/ [Πεμπουσία](#)

Συνεχίζουμε την αναφορά μας στην ευθανασία, με αφορμή την είδηση ότι στο Βέλγιο, η Γερουσία αποφάνθηκε να επεκταθεί το δικαίωμα επιλογής της ευθανασίας και σε ανήλικους. Έως τώρα η ευθανασία ήταν νόμιμη στο Βέλγιο από το 2002 μόνο για τους ενήλικες. Οι ασθενείς που θα επέλεγαν την ευθανασία πρέπει να ήταν τουλάχιστον 18 ετών, και να έχουν διατυπώσει σαφώς, εκουσίως και επανειλημμένως το αίτημα να πεθάνουν.

Ανακύπτει λοιπόν ένα εύλογο και συνάμα βασανιστικό ερώτημα:

Είναι κακοί και ανάλγητοι εκείνοι οι άνθρωποι στο Βέλγιο που ψήφισαν υπέρ του δικαιώματος στην ευθανασία και μάλιστα των ανηλίκων; Μάλλον όχι, σύμφωνα με τις δημόσιες τοποθετήσεις τους. Η βάση της αιτιολόγησης της επιλογής τους είναι η συμπόνια και η συμπάθεια προς εκείνα τα μέλη της κοινωνίας με ανίατη ασθένεια. Δεν μπορούν να βλέπουν τους συνανθρώπους τους να ταλαιπωρούνται. Δεν αντέχουν τόσο σωματικό και ψυχικό πόνο μαζεμένο. Δεν υπάρχει κατ' αυτούς λόγος να παρατείνεται ένα μαρτύριο για μία ζωή χωρίς την παραμικρή ελπίδα για ποιότητα, όπου ο άνθρωπος να μπορεί να αναπτύξει το σύνολο των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων του, να δεχθεί την αναγνώριση, να απολαύσει την αμοιβή και ό,τι

άλλο προσδιορίζεται συνήθως ως χαρά της ζωής.

Κάθε τι έξω από το παραπάνω πλαίσιο – κοσμοείδωλο είναι χωρίς νόημα, α-νόητο, ανεπίστροφος εκτροχιασμός, αδιέξοδο όπου ένας εκούσιος και ανώδυνος θάνατος προβάλλει ως έσχατη και αξιοπρεπής λύση. Εδώ η συμπόνια και η συμπάθεια περισσότερο καταλήγουν να τυραννούν τον ανθρώπινο ψυχισμό παρά να καλλιεργούν τις δι-ανθρώπινες σχέσεις. Η αγάπη γίνεται βάσανο και ο πλησίον από επιθυμητό πρόσωπο μεταβάλλεται σε βάρος που θέλουν αξιοπρεπώς να απαλλαγούν από αυτό. Η κοινή λογική και το κοινό αίσθημα σε συνδυασμό με την εμπειρία της ζωής, εκείνης της ζωής για την οποία τόσα πολλά θυσιάσαν και τόσο κόπο κατέβαλαν οι δυτικές κοινωνίες για να την εξασφαλίσουν, επιτακτικά προβάλλει τον θάνατο μέσω της ευθανασίας ως δικαίωμα.

Από την άλλη πλευρά εκεί, επτά χιλιόμετρα από τα ρουμανικά σύνορα στον ρωσικό νότο, αντιμετωπίζουν με συμπόνια και οίκτο όχι την αναπηρία του σώματος την οποία δέχονται ως ευλογία όπως είδαμε, αλλά την αναπηρία του πνεύματος. Λέει ο ηγούμενος Μιχαήλ: «Ο κόσμος δεν είναι κακός, αλλά βρίσκεται σε λήθαργο. Ο Θεός μας βοηθά όλους, αλλά δεν το καταβαίνουμε πάντα». Όταν τον ρωτούν τι μέλλον βλέπει για τα παιδιά που περιθάλλει όταν ο ίδιος έχει τρία εμφράγματα, απαντά: «Θα είναι για πάντα παιδιά μου. Έχω σταθερή ελπίδα στον Θεό για τα πάντα. Ο Θεός υποχρεούται να τα προσέξει.» Και αναφέρει πλήθος περιστατικών όπου ο ίδιος έβλεπε ζωντανά την χάρη του Θεού στην καθημερινότητα. Τότε εκεί που φαίνεται ότι έρχεται το τέλος, έρχεται ο ίδιος ο Θεός.

Σε μερικές περιπτώσεις, όπως του μικρού Λαυρέντιου, του νηπίου με το AIDS, γίνονται ακόμη και θαύματα. Μεγάλη Παρασκευή μέσα στην θλίψη και την κατάνυξη της ημέρας ανακοινώθηκε ότι θεραπεύτηκε από την ανίατη νόσο. Αλλά το μεγαλύτερο θαύμα δεν είναι αυτό. Είναι η μετοχή στην κοινωνία και την αγάπη του Θεού. Μία αγάπη απλόχερη, βέβαιη, χωρίς αδιέξοδο και απόγνωση. Μία αγάπη που δεν είναι απλά αίσθημα, αλλά πρόσωπο – Υπόσταση. Που ενώ δεν είναι εκ του κόσμου τούτου σαρκώνεται, σταυρώνεται, ανασταίνεται και σώζει τον κόσμο τούτο.

Η νέα νοηματοδότηση του πόνου και του θανάτου συντελείται με το μυστήριο της ενανθρωπήσεως, του Σταυρού και της Αναστάσεως του Χριστού. Τελικά με την εκούσια αποδοχή του σταυρικού μαρτυρίου και του θανάτου ο Χριστός διδάσκει μία νέα, επιθετική στάση απέναντι στον πόνο και τον θάνατο. Ο πόνος δεν παύει απλώς να είναι μέγεθος χωρίς νόημα που οδηγεί στον όλεθρο, αλλά αναλαμβάνεται εκούσια. Ο Χριστός δεν αποφεύγει να πιει το πικρό ποτήριο του πόνου μέχρι και την τελευταία σταγόνα. Αρνούμενος ακόμη και την παραμικρή δόση αναισθητικού επάνω στον Σταυρό. Ο πόνος τον οποίον έζησε και αισθάνθηκε

συνιστά την άκρα ταπείνωση της ανθρώπινης φύσης. Ταπείνωση και ευτελισμό σε τόσο βάθος που έφτασε μέχρι τον θάνατο. Επειδή όμως ανέλαβε ο ίδιος τις συνέπειες της αμαρτίας, τον πόνο και τον θάνατο χωρίς να φέρει το αίτιό τους, την αμαρτία, ο θάνατος δεν μπόρεσε να τον κρατήσει γιατί δεν είχε το δικαίωμα και αναστήθηκε δίκαια. Η ανάσταση του Χριστού δεν είναι μία νίκη εναντίον του θανάτου η οποία επιτυγχάνεται αποκλειστικά μέσω της θεϊκής του δυνάμεως. Συνιστά και μία δίκαιη απαίτηση της ανθρώπινης ύπαρξης να απελευθερωθεί από τα δεσμά του θανάτου, αφού δεν μετέχει στο αίτιο του θανάτου, την αμαρτία.

Στο πρόσωπο του Χριστού θεμελιώνει η χριστιανική πίστη την στάση της απέναντι στον πόνο. Το παράδειγμα του Χριστού καταδεικνύει ότι ο πόνος δεν είναι ανόητος. Αν ο άνθρωπος κατανοήσει τον πόνο, όχι μόνο τον δικό του αλλά και τον πόνο του «άλλου», ως συμμετοχή στον Σταυρό του Χριστού, του δίνει νόημα και τον μεταβάλλει από συμφορά σε μέσο αγιασμού. Έτσι μόνον ο πόνος υπερβαίνεται. Η άποψη αυτή δικαιολογεί την ορθόδοξη θεώρηση του πόνου όχι ως μέσου εξιλεωτικού απέναντι στον Θεό για τις αμαρτίες μας, αλλά ως μέσου παιδαγωγικού που ωριμάζει πνευματικά τον άνθρωπο. Η ορθόδοξη στάση ζωής δεν εισηγείται καμίας μορφής οδυνισμό ή μαζοχισμό. Αντίθετα είναι στάση θάρρους και ανδρείας που ξεπερνά ακόμη και τα όρια της ανθρώπινης φύσης.

Η ιστορία της εκκλησίας είναι γεμάτη με παραδείγματα μαρτύρων που αποδέχθηκαν τον θάνατο με χαρά. Εξάλλου ακόμη και στις μέρες μας υπάρχουν πιστοί άνθρωποι, ασκητές συνήθως, όπως ο ηγούμενος Μιχαήλ που είδαν την σωματική ασθένεια ως επίσκεψη του Θεού. Ουδέποτε κανείς από αυτούς διανοήθηκε να θέσει τέρμα στη ζωή του ή στη ζωή κάποιου αδελφού για να αποφύγει τους πόνους, κινούμενος ακόμη και από συμπόνια. Η ίδια η άσκηση, η οποία αποτελεί την βάση της πνευματικής ζωής συνιστά μία μορφή εκούσιας αποδοχής του πόνου μέσω του αυτοπεριορισμού των φυσικών σωματικών απαιτήσεων των οποίων ο κορεσμός οδηγεί σε ηδονές και πάθη αμαρτωλά.

Η καθαρή και γαλήνια καρδιά, η απελευθερωμένη από τα πάθη μπορεί να διακρίνει την ευτυχία ακόμη και εκεί που υπάρχει πόνος και αρρώστια. Δεν εμποδίζεται να ευτυχήσει και να διδάξει την ευτυχία ακόμη και μέσα σε μία κοινωνία τόσο άρρωστη και τόσο αδιέξοδα πονεμένη που καταντά να θεωρεί ως έσχατο καταφύγιό της, αυτό που φοβάται περισσότερο από όλα: τον θάνατο.

Από την άλλη μεριά η Μονή της Αναλήψεως στον ρωσικό νότο στέκεται πραγματικά φρούριο απέναντι σε τέτοιες απέλπιδες σκέψεις και δίνει φως και ζωή. Όχι μόνο στα ορφανά και ανάπηρα παιδιά που περιθάλλει, αλλά και στην ορφανή από Θεό και ανάπηρη από αίσθηση Πνεύματος σύγχρονη κοινωνία. Μέσα από τα μάτια του Ηγουμένου Μιχαήλ, των πατέρων, των ορφανών και των αναπήρων

παιδιών η ευθανασία που τελικά εισηγούνται συμπονετικά οι Βέλγοι πολιτικοί ποτέ δεν θα θεωρηθεί δικαίωμα, αλλά μόνον αδιέξοδο.

Πηγές:

Εφημερίδα το Βήμα, «**Διχάζει τους Βέλγους η ευθανασία και σε ανηλίκους:** Οι γερουσιαστές ενέκριναν τη σχετική πρόταση με ψήφους 50 υπέρ έναντι 17», 10/01/2014.

<http://www.enet.gr/?i=news-room.el&id=415335>

Ντοκυμαντέρ

«Το

Φρούριο»:

<http://www.youtube.com/watch?v=igYtqVKY090>

Γεωργίου Μαντζαρίδη, Χριστιανική Ηθική II, Θεσσαλονίκη 2009.

Νικολάου Κόϊου, Βιοηθική: Συνοδικά κείμενα των Ορθοδόξων Εκκλησιών για θέματα Βιοηθικής, Αθήνα 2007.